

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistola de miseria curatorum seu plebanorum

[Straßburg], vor 25. Okt. 1489

Quartus diabolus est vitricul qui ecclesie tantum impugnat

[urn:nbn:de:bsz:31-86594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-86594)

Si vir uxorem habens non vrens tunc necessitate tantum /
tem conjugalem sepius defecit. **Q**uod rarum est: si curator
uxorem non habens semper vrens se non coinquinat. Ab
hoc tempore quo clericos ab uxoribus sanctio apostolica
sequestravit: nullus vniquam quantumcumque sanctus et con /
tinens sine suspitione fuit. **F**ortiter propterea audeo in medi
um proferre. **S**i inter curatores nullus concubinaris
esset adhuc propter eandem suspitionem curatori honesta non
deseruiret. **Q**uapropter cum fiducia loquor: nisi ecclesia pro
fertim curatores in antea uxores habere tolleret cum scor /
tis omnes usque ad unum domesticarum curarum portare oporteret
Quanti dedecus. **I**nde populus incidit damnationis
periculum. unde deberet sumere bene viuendi exemplum.
Antea per sacerdotis prolem tota nostra salus profuxit.
Nunc autem non nisi scandalum venit. **Q**uoniam unusquisque
sacerdos in sua legitima contentabatur. **N**unc vero sa
cerdos quia propriam non habet: feminis indifferenter v
titur. **D**e illis nemo quod malum est promebat. **D**e istis
quomodo luxuriantur etiam puer cantat. **S**ic ad vltimum
quicumque plebane / si cocam etiam honestam habes et
multa ex ea incommoda recipis. et super omnia infamiam
incurr?

Quartus diabolus est vitricus

Qui ecclesie tantum impugnat. quantum est quod non con
siderat. in ecclesia tua sine licentia mendicat. **M**endicandi
tempus non obseruat. **D**e comodo tuo semper murmurat
quando non totum ad suam tabulam accumulatur. ad fabam
te non curat. **Q**ui oblationes recipiendi auaritatem se ha
bere existimat. propterea ecclesie legata solus capit. **T**abulam
tecum non diuidit. imagines cereas sicut suas ad trabes neu
ccit. **A**scos. oua. pullos. linum vendit. **L**imiterij grami
na merit. **I**n exequijs lumina tollit. **S**edes in ecclesia edi
ficandi et quoties reponendi licentiam tribuit. **C**ompu
tationem receptorum expositorum sine te facit. **U**num dicitur
deest. **D**issas celebrare nescit. alijs totam ecclesiam tuam regit
Dura temptatio. quod est plebanus. si quis in ecclesia ad libitum facit vi

tricus. Non sit super magistrum discipulis neq̄ super do-
minum seruus. dominus ecclesie est plebanus. sed seruus
ipse vitricus. Quicquid ergo in sop̄nominatis ecclesie ac-
ciderit. vitrici est colligere. sed solius plebani est dispensa-
re. Vitricus colligat. collecta representat. tunc pleban⁹ si ex
collectis ecclesie partem dederit: ex gratia ⁊ misericordia ve-
nit. q̄ solus oīa iure dictante seruare poterit. Sicut sine ca-
pite membra corporis non possunt viuere. Ita q̄ caput eius
est sine plebano ecclesia esse non potest. Si igitur indigen-
s plebanus fuerit. et singula sine diuisione ad tempus donec
resurgat retinere poterit. Melius est enī ecclesiam q̄ ipm
plebanū egere et dezere. quemadmodū securius est mem-
brum q̄ ipm caput perire. Quamobrem sit quodcumq̄. si
aliquid ecclesie tantū legatū fuerit. suam mediam portionē
ex legato. plebanus canonice recipit. Si plebano tantū de
functus legauit cum ecclā siuult diuidi: Si aliquid pleba-
no et ecclesie simul indeterminate legatū fuerit: equalis di-
uisio fiat. ⁊ uterq̄ mediam porcionem recipiet. Si vero in
specie illud plebano. et istud ecclesie in testamento idem de-
functus determinat⁹ nulli⁹q̄ suuz testamētū sine diuisi-
one cōtineat. In summis festiuitatibus dieb⁹ patronoz
dedicationis festis beate virginis quicquid tabula capit⁹
plebano vitricū equaliter diuidere conuenit. Deniq̄ si ec-
clesia necessitate coacta non fuerit: quocūq̄ tempe mendicā
do circuit mediam partem plebanus iuste capit. Et q̄ ex pu-
ra gratia et misericordia venit ut cū ecclā dictas diuisiones
facit. Item caseos. oua. pullos. linū. p̄ domo sua semper nō
im merito tollit. imagines cereas. lumina in exequijs quā-
do ceram non habet cum ecclesia diuidat. Aimiterū gra-
minaviricum metere non annuat. sed campanatozi si pau-
per est tribuat. In ecclesia edificare aut quicq̄ reponere si-
ne licentia sua non pmittat. Computationem omni anno
plebano non collatozi faciat vitricus. Campanatozem et
vitricos locare: tantum ad plebanū spectat. Decsi ut dictū
est: vitricus non obseruat: sed in his contra plebanū friuo-
le decernat: maiorē excommunicationis sententiā intrat
a qua non nisi papa liberat. **D**ulticia et omnium curato

rum demencia. miroꝝ de vobis atqꝫ mirari non sufficio. his
in anno omnes ad sanctam synodum conuenitis. et pessimē
in vobis vitricos dominari sinitis. Collatores de ec-
clesie bonis villas. agros et allodia emere fauetis. et vos
potius non contradicendo in miseria magna degetis. Nō
nescitis quia omnia ecclesie accidentalia sine diuisione tā-
to iustius capiatis. quanto ecclesiam ppter supabundanti-
as sine spe recipiendi inutiliter multis multa accommo-
da re conspiciatis. Sic demum qui collatoris non plebani in-
tuitu vitricus existit. non quod plebanus: sed quod colla-
tor iubet facit. Et iure omnia se recipere credit. que pleba-
nus ex misericordia et gratia pie ecclesie dimittit

Quintus diabolus est ipse ru-

sticus ideo malus. Quia nullus in eo intellectus. p̄dicato-
nes tuas vituperat. Contra missas tuas longas murmu-
rat. Tempore interdicti de diuinoꝝ cessatione te inclamat.
Ad q̄ non teneris obligat. excommunicatus offendere co-
gitat. laborans contra cibū et potū tuum mercedem semp̄
insultat. Offertoriū non p̄sentat. et qz q̄ habes sine labore
te possidere existimat. tricesimos. votiuas. vigiliās. anima-
rū commendationes. testamenta. ⁊ his similia: studio quo
potest: impedire non cessat. Nisi omnia ista prius impedi-
at: firmiter credas ad infirmum te venire cū sacramentis
nullatenus rogat. Quot saxagenas vaccas vestimenta ⁊
cetera ex inuidia sic obtinet rusticus. quod alias p̄ bonam
agonizantis voluntatem merito omnia tolleret plebanus.
Deniqꝫ quia domum tuam vicinam sue videt. differentias
inter te et alium rusticum non habet. Quicquid ergo totā
communitatem facere oportet: ad hec te angustiare nō pu-
det. Quid hac re durius? Si communitatem cum rusticis
seruare contempseris: recte quidem facis. sed ex hoc in fini-
tas persecutiones. lapides sup caput tuum colliges. Rup-
rustici mei aquarū necessitatem sustinentes tota communi-
te iuuā te per occultas fistulas fontem quendam vicinum
te mediam villam perduxerant. ecclesiam campanatoꝝ ⁊/
quas baurire sine contributo pmiserant. sed quia duos au